



RACISMO E XENOFOBIA NA CORUÑA

INFORME ANUAL 2020 CONTRA O RACISMO E A XENOFOBIA



OFICINAS DE INFORMACIÓN E DENUNCIA (OID)

Elabora
SOS Racismo Galicia

Financia
Concello da Coruña

A asociación SOS Racismo Galicia tenta combater as situacións de racismo e xenofobia a través do proxecto de Oficinas de Información e Denuncia (OID), ofrecendo un servizo de atención integral tanto a aquelas persoas afectadas por algunha situación de discriminación por racismo ou xenofobia, como a aquelas testemuñas deste tipo de situacións, mediante unha atención completa e unha asesoría xurídica e social de balde.

Estas vulneracións e denuncias son recollidas polas Oficinas de Información e Denuncias sitas na Coruña e Vigo, e constitúen a primeira fonte para a elaboración do Informe Anual sobre o Racismo e a Xenofobia en Galicia que desde SOS Racismo Galicia se elabora cada ano.

Así mesmo, o presente informe constitúe un resumo específico sobre os datos recollidos acontecidos na cidade da Coruña para unha análise máis próxima.

Mediante o mesmo, e sen pretender ofrecer un estudo cuantitativo do número de incidentes discriminatorios producidos durante o ano 2020, entendemos que a mostra de casos que se relacionan a continuación supoñen un reflexo cualitativo da discriminación nas súas diferentes tipoloxías, sendo

conscientes de que a realidade resulta imposible de cuantificar con precisión.

Este pasado ano, en todo o territorio galego recolléronse un total de 185 vulneracións de dereitos acontecidas durante o 2020, das que 154 foron directamente casos xestionados polas oficinas de Información e denuncias, tendo acontecido na Coruña e a súa área metropolitana 95 das mesmas (69 vulneracións xestionadas directamente pola OID). 95 denuncias con nomes e apelidos, situacións vividas por case un cento de persoas que viron violentados os seus dereitos polos seus trazos fenotípicos, orixe, relixión ou etnia, o que demostra que aínda resta moito por facer para a eliminación do racismo e a xenofobia.

Os casos compilados no informe anual transcenden o eido penal e os chamados delitos de odio en sentido estrito, sendo recollidas todas aquelas condutas exercidas con base nun motivo racista ou xenófobo. É prioritario, pois, dar visibilidade tamén a actuacións menos explícitas, que pasan máis desapercibidas e que moitas veces están tan normalizadas que non chegan a percibirse como racismo ou xenofobia, mais que constitúen unha vulneración de dereitos.



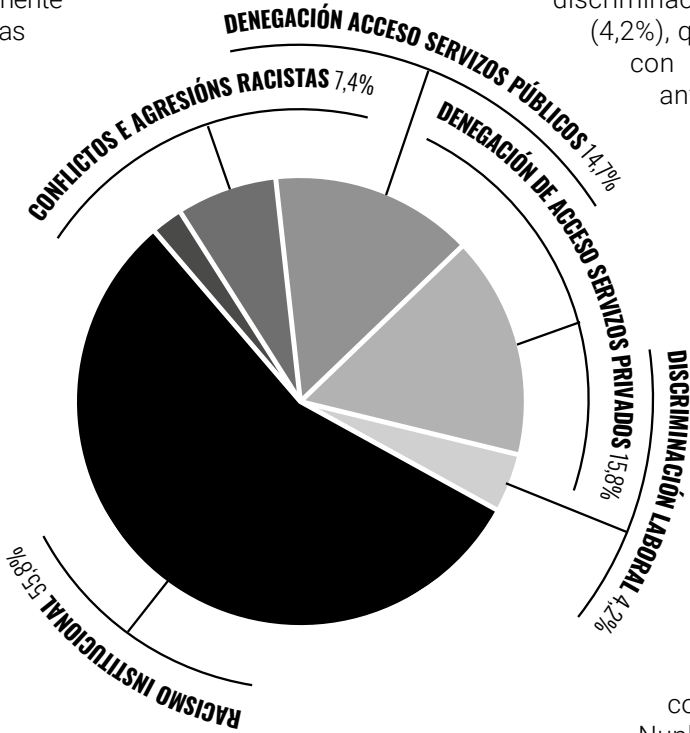
DATOS DA CIDADE DA CORUÑA E ÁREA METROPOLITANA

Primeiramente, cómpre salientar que esta recollida de vulneracións non significa necesariamente que o racismo e a xenofobia teñan variado na mesma proporción, xa que os casos que chegan a SOS Racismo Galicia son apenas unha pequena parte das existentes na realidade, unha fotografía, e non pretenden reflectir as condutas discriminatorias na súa totalidade.

Segundo a tipificación da discriminación

Atendendo ao tipo de discriminación, máis dun terzo das denuncias que chegan á OJD de SOS Racismo Galicia son derivadas do Racismo Institucional (55,8%). Ao contrario que o acontecido en outro anos vemos como a época de pandemia fixo que se incrementaran este tipo de vulneracións, sendo especialmente numerosas aquelas vencelladas a trámites vinculados con estranxeiría (5,26%) e nacionalidade (28,42%). A seguinte das discriminacións máis denunciada trátase da discriminación no acceso a servizos privados (15,8%) constituíndo a denegación de apertura de contas bancarias a maior parte deste tipo de vulneracións. Resulta salientábel esta cifra, xa que, si a comparamos co período anterior, ano 2019 (38,1%), vemos a grande diferenza que mostran ambas cifras e a lectura que se pode facer ao respecto. Durante moitos meses do ano 2020 todas as administracións e servizos estaban pechados, as persoas tiñamos limitacións de mobilidade e unha desas excepcións era a compra de produtos de primeira necesidade nos establecementos alimentarios. O contexto propio que tivemos que soportar de peche e reclusión nos fogares favo-

receu que se modificaran os ámbitos prioritarios onde se producen as vulneracións de dereitos, pasando a ser as vulneracións e denuncias recollidas no ámbito da estranxeiría moito máis numerosas cas discriminacións no acceso a servizos privados.



A terceira categoría en número de denuncias constitúena a denegación de acceso a servizos públicos (14,7%), ámbito no que destacan as discriminacións en servizos como a asistencia sanitaria (a denegación desta) ou a educación; e a continuación os casos por discriminación e con-

dutas xenófobas entre particulares (7,4%), que aumentan, levemente, dende os datos recollidos no ano 2019; as vulneracións de dereitos provocadas polo abuso das forzas de seguridade públicas (2%) que, a nivel galego non cambian moitos os datos con respecto ao 2019, e, por último, a discriminación no ámbito laboral (4,2%), que aumenta un punto con respecto ao período anterior. Debemos aclarar que en SOS Racismo Galicia, pese a que a denegación de acceso a servizos públicos e o abuso por parte das forzas de seguridade públicas poden ser consideradas formas de racismo institucional, clasificámolas de xeito separado pola importancia que ambas condutas revisten. Nunha clasificación que así fosen consideradas, poderíamos afirmar que o racismo institucional encabezaría a listaxe por número de denuncias, constituíndo máis da metade das mesmas. En resumo, durante o 2020 a vulneración de dereitos por parte da Administración foi obxecto de abundantes denuncias, sobre todo no vencellado ao ámbito da nacionalidade.

Segundo o ámbito da discriminación

Para ofrecer unha análise máis específica, analizamos as denuncias recollidas segundo o ámbito de discriminación confirmando que as vulneracións no ámbito da estranxeiría por parte de persoas migrantes ou racializadas imperan entre as denuncias recollidas.

Esta radiografía que imos recoillendo e expoñendo ano tras ano, non fai máis que reflectir a necesidade de concienciar a parte da sociedade actual contra o racismo e a xenofobia, pois revela a existencia de múltiples comportamentos que vulneran os dereitos das persoas migrantes e racializadas de forma continua, deliberadamente e sen pudor ningún, con especial fincapé no ámbito das oficinas de estranxeiría (32,63%). A paralización dos prazos e trámites durante a pandemia sumado aos silencios da administración non fixeron máis que dificultar as condicións de vida de moitas persoas, as cales, viron o goce dos seus dereitos totalmente bloqueados.

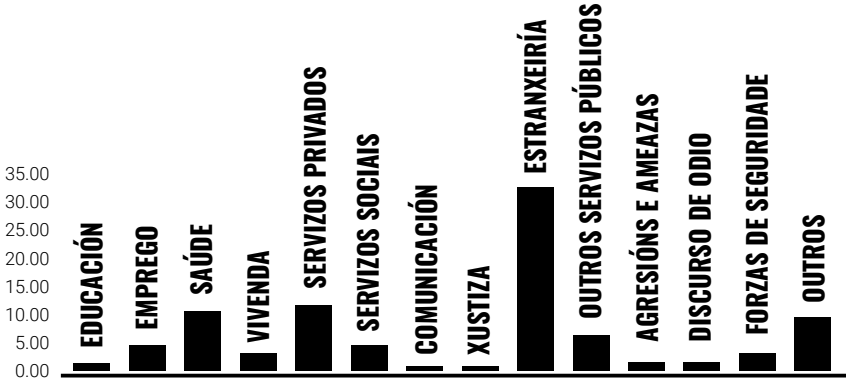
Outra das grandes vulneracións prodúcese na prestación de servizos privados (11,58%). A denega-

ción de acceso a estes servizos encabeza as estatísticas e, tradúcese, na maior parte das ocasións recollidas, na denegación da apertura dunha conta bancaria ou bloqueo da mesma sen motivos xustificados, ou as dificultades á hora de alugar unha vivenda. Nesta clasificación estamos a falar de desigualdades no trato por parte de persoas particulares, como son o persoal empregado nas entidades bancarias ou nas inmobiliarias, propietarios/as de vivendas en aluguer, dependentes de establecementos, así como das políticas aplicadas polas grandes empresas para a financiación das compras, etc. Tamén falamos de racismo e xenofobia na atención en pequenos comercios, entidades bancarias ou grandes superficies.

As vulneracións en materia de saúde (10,53%) son denuncias por ter recibido un trato discriminatorio e inxusto ou derivadas dun incumprimento da lexislación, na maior parte dos casos polo funcionamento das xanelas de atención. Desde SOS Racismo Galicia demandamos unha maior for-

mación a este persoal, así como a pertinencia de estabilidade no tempo das persoas nos seus postos de traballo. Neste sentido, a mudanza constante de persoal en centros de saúde, por exemplo, dificulta que o persoal de atención coñeza a grande casuística das persoas segundo a súa situación administrativa e persoal, o que se traduce moitas veces en vulneracións de dereitos.

Alén disto, debemos ser conscientes de que o persoal que traballa para a Administración son persoas que moran nesta sociedade eurocéntrica e, polo tanto, perciben e reproducen o racismo e a xenofobia de igual forma que esta. Isto non se pode permitir e debe corrixiarse de inmediato por parte dos poderes públicos, mediante formación, recomendacións e pautas a seguir que dean a coñecer a lexislación vixente na materia, a prohibición de todo tipo de discriminación e que prohiban terminantemente a expresión de opinións persoais e “erradas recomendacións” por parte do persoal da Administración cara ás persoas usuarias dos servizos públicos.



Segundo a idade, orixe, situación administrativa e xénero

Analizamos tamén as características das persoas denunciadas, de cara a poder detectar que colectivos son máis vulnerables e en que ámbitos. Ofrecemos neste apartado datos xerais sobre as persoas que contactan con SOS Racismo Galicia.

Pese a que a maior parte das vulneracións foron realizadas contra persoas maiores de idade (89,5%) cómpre salientar que aínda que a proporción das vulneracións é moito menor en mozas e mozos menores de idade (7,4%) estas afectan a un colectivo moito máis vulnerábel, revestindo polo tanto unha maior gravidade.

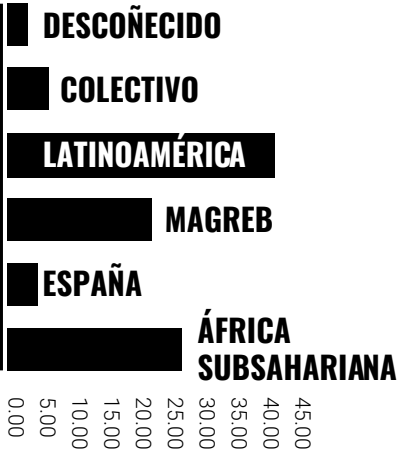
SEGUNDO A IDADE



En relación á orixe das persoas denunciadas, as persoas procedentes de América Latina foron as que máis viron vulnerados os seus dereitos (41,1%), seguida das procedentes do África Subsahariana (26,3%), do Magreb (22,1%), persoas racializadas de nacionalidade española (4,2%) e de orixe descoñecida (3,2%). Os restantes casos afectarían a un colectivo en

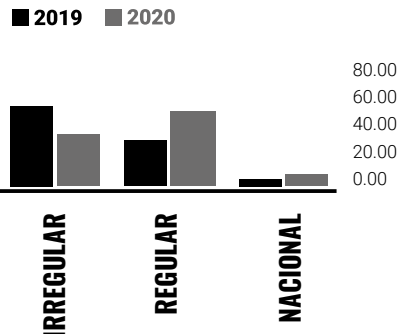
que non se determina a procedencia (6,4%).

SEGUNDO A PROCEDENCIA



A situación administrativa é un elemento importante á hora de analizar estes datos, pois inflúe notablemente, sobre todo, nos casos de racismo institucional. Parecenos interesante reflexar os datos recollidos entre os anos 2019-2020 para comprobar como varían no lapso dun ano e o que iso significa.

VULNERACIÓN POR SITUACIÓN ADMINISTRATIVA 2019 - 2020



Fixándonos na distribución arriba mostrada, é doado apreciar as diferenzas que se producen entre as dúas primeiras variábeis. 2019 é o ano no que se confirma a grande vulnerabilidade á que se ven sometidas as persoas en situación administrativa irregular (59,79%) fronte a un (32,99%) para persoas en situación administrativa regular. Se nos fixamos no que ocorre nos datos recollidos no ano 2020 vemos como mudan as tornas. Neste caso, as persoas en situación administrativa regular son as máis afectadas (54,74%) en comparación coas persoas en situación de irregularidade documental (37,89%).

O anterior vén a ratificar un cambio de traxectoria que, cremos, vén fortemente motivado pola casuística pandémica e a paralización das actividades da administración durante meses. Ao contrario do que podamos chegar a pensar iso non supón que as condicións das persoas en situación administrativa irregular melloraran, senón que simplemente non foron tan numerosas as denuncias recibidas na Oficina de Información e denuncias. Cabe reflexionar neste senso, sobre as condicións de vida das persoas en situación de irregularidade documental durante a pandemia, as limitacións de desprazamentos impostos a toda a sociedade e a procura de recursos de primeira necesidade fora das canles formais de atención.

Por último cabe destacar os casos recollidos que afectan a persoas racializadas de nacionalidade española, do que os datos

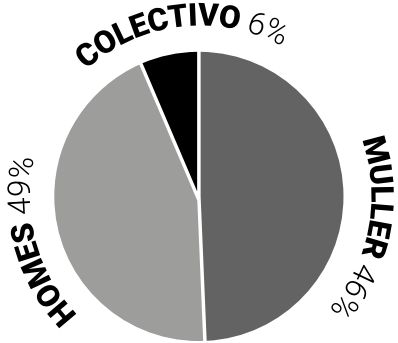
Segundo a idade, orixe, situación administrativa e xénero

reflexan un leve aumento entre os anos 2019 e 2020 de (5,15%) a (6,32%). A pesar de tratarse dunha cifra baixa, en comparación ás que mostran as persoas en situación administrativa regular e irregular, é importante resaltar que isto demostra que cada día máis persoas se atreven a denunciar ditas vulneracións e que a raza por si soa é un “detonante discriminatorio na sociedade galega”.

Pola implicación que isto supón para a análise e propostas de intervención, neste informe tentamos estudar a variable de xénero en cada un dos tipos de discriminación. O número de denuncias recollidas afecta de xeito maioritario aos homes (50%), sendo as denuncias interpostas por mulleres algo menores (44%).

Hai que ter en conta que o 6% dos casos recollidos afectan tanto a homes como a mulleres por tratarse de discriminacións colectivas. Cómpre salientar que ser muller implica unha dobre vulneración, pese a que non se vexa reflectido directamente nos datos recollidos no 2020 polas OID.

SEGUNDO O XÉNERO



O feito de que as discriminacións contra as mulleres non se denuncien ou non se fagan públicas acontece polo mesmo feito de selo. Alén, é relevante o ámbito no que se dan as vulneracións, como por exemplo o emprego do fogar, sector onde a maior parte das traballadoras son mulleres e moitas delas migrantes. Este sector é un ámbito realmente precario no que acontecen continuamente discriminacións e vulneracións de dereitos que non sempre se denuncian debido ás características propias deste tipo de emprego (regulación excluída do Estatuto dos Traballadores) e lugar onde ocorren (inviolabilidade do domicilio, o que impide que accedan a el as Inspeccións de Traballo, por exemplo).

Actuación e intervención nos diferentes casos

Non todos os casos que se recollen nas OID van ter unha resposta xudicial, ben porque o tipo de denuncia recibida non busca unha reparación senón deixar constancia dun feito que se considera contrario ao principio de igualdade de trato, ben porque a vía xudicial non é a máis axeitada para a súa resolución, ben porque a persoa denunciante non o desexa. Así mesmo debemos ter en conta que moitas das persoas que sofren cada día o racismo e a xenofobia non denuncian estes conflitos por múltiples razóns: medo, racismo institucional, situación administrativa, normalización das condutas, represalias, descoñecemento de dereitos ou pola idea xeneralizada de que a denuncia non vai ter efectos ou non vai solucionar o problema concreto, entre outros motivos. En ocasións, a persoa denunciante manifesta expresamente que non desexa seguir pola vía xudicial por medo a posibles contradenuncias no caso penal, ou polo desgaste psicolóxico e emocional e as situacións de revictimización.

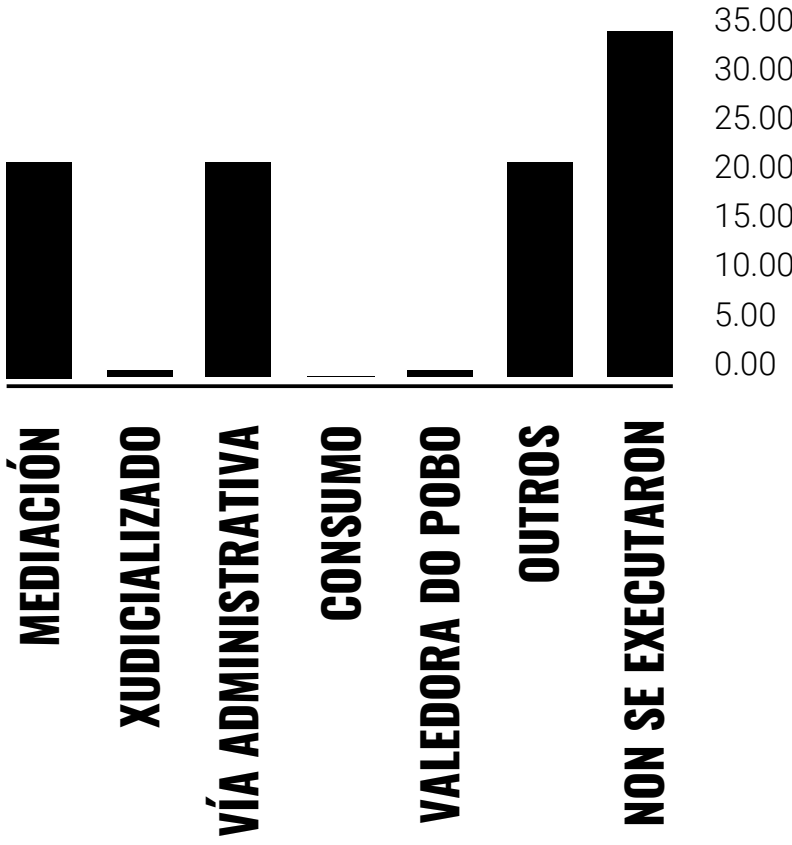
Segundo o asunto do que se trate e a escolla da persoa denunciante, existen múltiples formas de resolución do conflito. Durante o ano 2020, máis de dous terzos das vulneracións recollidas (65,26%) foron obxecto de intervención, sendo o xeito de intervención maioritario a mediación (21,05%), seguido do (21,05%) de asuntos nos que se acudiu á vía administrativa como vía de posíbel reparación ou solución do conflito. Tamén, o 1% dos casos foron

xudicializados. No resto dos asuntos a vía de actuación foi diversa (derivación a outros servizos da entidade, derivación a outras entidades específicas, incidencia social, etc.).

Non se realizou ningunha intervención nun terzo das denuncias recibidas (34,74%) ben porque se trataba de temas nos que se atopou unha solución alternativa, porque a persoa non o quixo, porque non se vía posíbel ningunha solución polas vías legais establecidas ou mesmo porque tan só se fixo

chegar a vulneración a efectos de deixar constancia.

Unha parte destas vulneracións foron obxecto de procedementos administrativo ou xudiciais que en moitos casos terminarán de maneira insatisfactoria para a persoa denunciante. Isto é porque conseguir a reparación da vítima ante actuacións discriminatorias é un labor complicado que require ferramentas eficaces que permitan a restauración do dano causado, coas que, en moitas ocasións, aínda non contamos.



ANO 2020, UM HOMEM FOI LINCHADO ONTEM

Sonia Mendes para Novas da Galiza

http://novas.gal/wp-content/uploads/2020/08/ngz191_web.pdf

Som tempos complexos os que estamos a viver. COVID-19, mortes espalhadas polo mundo, exames e precaucións, menos contacto social, mais encerro e violencia, maior presenza nas redes sociais.... E de súpeto, somos testemuñas de un assassinato que se comete durante o día e fica registado no telemóvel de unha rapariga negra que acha necesario gravar o acontecemento para que as vidas das negras importem.

Passam días e este suceso é repetido milhares de veces nos medios de comunicación obrigando-nos a todas a ser cúmplices da impunidade com a que pessoas, que representam as forças da "ordem", cometem um crime abominável mesmo sabendo que estão a ser gravados num telefone. Parte-se-me a alma ao escutar George Floyd pedindo clemência e inclusive chamar a sua mãe nesses fatídicos minutos antes de deixar de falar, de lutar, de respirar.

Passam este vídeo no telejornal enquanto apuro a comida e discuto com o meu companheiro sobre a dureza das imagens e a necessidade de reproduzi-las na televisão, sem avisar previamente de que nesse momento vamos ver como um homem negro de idade adulta é violentado de um modo tão cruel.

[Paro de jantar, revolve-se-me o estômago e as bôças começam a cair sem dar-me conta...velai outro mais]

Desligo a televisão e tento recordar a estabilidade enquanto penso sobre a "boa sorte" que temos as pessoas negras neste mundo cruel. Surpreende a falta de sensibilidade de todos os meios (ademais das milhares de pessoas) que não fazem mais do que partilhar algo que, do meu ponto de vista, representa a desgraça e a negrofobia presentes, ainda que depois muitas dessas pessoas se cansem em repetir esse mantra de: "Não vejo cores, todas as pessoas pertencemos à raça humana".

Surpreende a falta de sensibilidade de todos os meios que não fazem mais do que partilhar algo que, do meu ponto de vista, representa a desgraça e a negrofobia presentes

Esse terrível suceso e as milhares de revoltas que se sucedem durante dias em diferentes partes do mundo servem para que a maioria da população branca que, até o momento vivia num coma induzido, tenha em boca palavras com as quais anteriormente não se sentia identificada, não compreendia ou negava rotundamente que isso sequer existira. Termos como 'racismo institucional' e a

sua vinculação com as atuações das forças de segurança do estado passam a converter-se no fio condutor de um movimento antirracista de meia-pataca que precisa fazer-se visível (para existir) através de um quadrado em negro que simboliza o seu apoio a esta corrente política tão necessária em todas. Resulta quase de brincadeira essa facilidade para explicar a conexão entre o racismo institucional e o funcionamento de uma sociedade como a americana enquanto negam que essa mesma situação suceda aqui onde eles vivem, tão pertinho da casa e da sua realidade.

O que acontece no território do estado espanhol não é reconhecido pelos meios e as massas populares como racismo institucional, não existe a brutalidade policial neste país, e, de existir, é para conter aquelas ondanadas de imigrantes ilegais que vêm viver do estado e roubar empregos que ninguém quer.

É indignante como as mortes desta parte do mundo não têm tanto tiro como as que acontecem lá, basta comparar os minutos dados para analisar o caso de George Floyd com o acontecido com as mortes do Tarajal, a morte de Imad num centro de menores ou as estranhas mortes que têm lugar durante as custódias

Para rematar esta breve análise sobre os dados de vulnerações de direitos do 2020 recolhidos na cidade da Coruña incluímos um artigo redactado por unha das compañeiras sobre un suceso ocorrido que fixo que o mundo se paralizasse durante 8 minutos e 46 segundos.

policiais, por nom falar da existênci-a dos CIES e o que ocorre em território de ninguém.

Penso que no Estado espanhol demasiadas vezes comparam-se ou vinculam-se os termos racismo, imigraçom ou ilegalidade, facto que simplifica a realidade e oculta as vulneraçoms que tenham cabida nessa tríada.

O que é o racismo para a sociedade galega e como se reproduz?

Quem som aquelas pessoas consideradas imigrantes? Só elas están expostas aos comportamentos racistas?

Quem som consideradas ilegais?

Eu pergunto-me, é tam simples para estas pessoas identificar a funcionalidade do racismo numha realidade tam afastada como a que existe nos Estados Unidos da América e nom a que sofrem as suas vizinhas na Galiza? Trata-se de simples ignorância ou de hipocrisia para denunciar aquela

situaçom e à vez ser cúmplice de um sistema espanhol que te beneficia no momento em que nasces?

O que é o racismo para a sociedade galega e como se reproduz? Quem som aquelas pessoas consideradas imigrantes? Só elas están expostas aos comportamentos racistas? Quem som consideradas ilegais?

É preciso reconhecer a pele que habitamos e o contexto histórico e social em que medramos antes de pôr-nos a reflexionar e opinar sobre realidades alheias nunca sofridas. Som diversas as variáveis a ter em conta assim como a natureza do sistema colonial herdado. Ditos imaginários, construídos em épocas de colonizaçom, expropriaçom e exploraçom racial deixam umha pegada histórica que pouco interessa a aquelas antigas potencias mundiais derrubarem. Como se estabelece o privilégio racial e por que é umha tónica que se reproduz na atualidade? Será que isto servia

e serve para favorecer a mobilidade social de umhas elites brancas que se negam a reconhecer dito poder para nom ter que reparti-lo? Como me benefício eu desta lógica? O que acontece no meu país com as pessoas racializadas? Som violentadas como acontece em EUA com a brutalidade policial contra a comunidade negra?

Para mim estas som as primeiras perguntas que cada pessoa deve responder, reflexionar, em privado (a poder ser) sobre a sua vida e a dos seus familiares e a relaçom com a sociedade ou país em que reside. Nom devemos ter medo a questionar-nos, pois é o modo de desaprender sobre a nossa trajetória vital e construir ferramentas com as que desacordar antigas atitudes e comportamentos racistas para começar a ser umha cúmplice mais. Pensar que esta luta antirracista só nos pertence às pessoas racializadas é um grande erro.

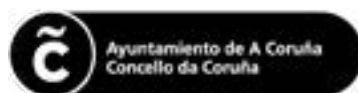
**AGORA QUE JÁ O SABES,
QUE VÁS FAZER?**



RACISMO E XENOFOBIA NA CORUÑA

INFORME ANUAL 2020 CONTRA O RACISMO E A XENOFOBIA

Para máis información, consúltese o **Informe Anual de 2020 contra o Racismo e a Xenofobia en Galicia.**



SOS RACISMO GALICIA

A CORUÑA

Rúa Alcalde Lens, 34 1ºC
(+34) 698 163 742
info@sosracismogalicia.org

VIGO

Rúa Zaragoza 3, baixo
(+34) 678 811 714
vigo@sosracismogalicia.org

